

**TULEVAISUUSVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 5/2007 vp**

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2008

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä syyskuuta 2007 lähettänyt hallituksen esityksen valtion talousarvioksi vuodelle 2008 (HE 62/2007 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan. Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin nojalla tulevaisuusvaliokunta on päättänyt antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle.

- teollisuusneuvos Alpo Kuparinen ja ylitarkastaja Merja Åberg, kauppa- ja teollisuusministeriö
- kehityspäällikkö Antti Mustaranta, Valtion teknillinen tutkimuskeskus VTT
- johtaja Ulla Ekberg, Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO
- rehtori Krista Varantola, Tampereen yliopisto.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- budjettipäällikkö Hannu Mäkinen ja neuvotteleva virkamies Asta Niskanen, valtiovarainministeriö
- projektijohtaja Jari Jokinen, opetusministeriö

- Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
- opetusministeriö
  - Helsingin kauppakorkeakoulu
  - Taideteollinen korkeakoulu
  - Teknillinen korkeakoulu
  - Finpro ry

HALLITUKSEN ESITYS

Hallitus esittää eduskunnalle hyväksyttäväksi valtion talousarvion vuodelle 2008.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

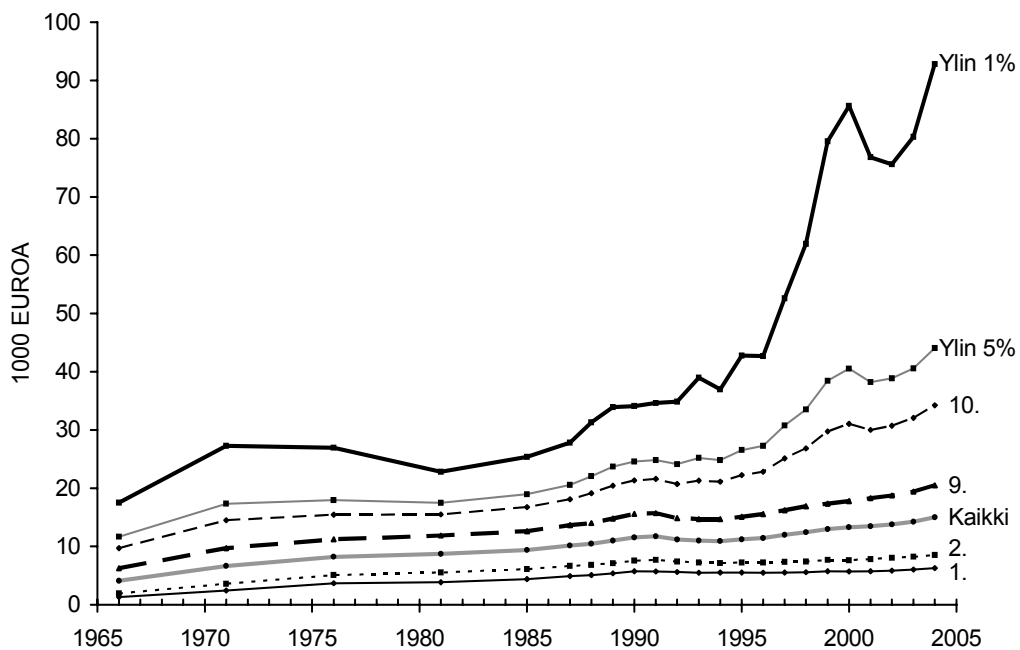
Perustelut

Tulevaisuusvaliokunta keskittyy lausunnossaan ottamaan lyhyesti esille muutaman yleisen pitkän aikavälin talouspolitiikan kehityskysymyk-

sen ennusteiden teon näkökulmasta ja lausuu kahdesta viime kaudelta valiokunnalle tärkeästä asiasta, jotka ovat 1) Venäjä-strategia ja 2) innovaatioyliopisto.

Talouseennusteiden kestävyys. Tulevaisuusvaliokunta on lausunnoissaan aiemmin ottanut eri tavoin esille pitkän aikavälin talouskehityksen ja korostanut ennusteiden ja ennakkoinnin merkitystä painottaen vaihtoehtoisten tarkastelujen tärkeyttä. Tänä vuonna valiokunnassa on noussut kriittistä keskustelua joidenkin talouseennusteen lähtöoletusten pitävyydestä, joista eräs on kotitalouksien lainanotto. Onko vaara, että kotitaloudet ovat liiaksi velkaantuneet, ja onko mahdollista, että tähän liittyen ylipäätään talouden ennusteet ovat liian optimistiset? Valiokunnalla ei ole tälle lausunnolle varatun määräajan puitteissa mahdollista selvittää näitä tärkeitä kysymyksiä, mutta valiokunta jatkaa asian tarkastelua muun muassa järjestämällä avoimen kuulemisen asiasta päättäen sen jälkeen mahdollisesta selvityksen teosta.

Tuloerot. Maailmassa on miljardi ihmistä jyrkkenevän köyhyyden kierteessä (Paul Collier. *The Bottom Billion. Why the poorest countries are failing and what can be done about it.* 2007.) Viimeisten selvitysten mukaan köyhimmän miljardin tulot eivät ole lainkaan nousseet 1960-luvulta asti, vaikka globaalitalouden kautena talouden kasvu on ollut harvinaisen pitkään voimakasta. Pohjoismaisessa mallissa on pidetty tärkeänä, että tuloerojen ei sallita kasvaa liian suuriksi. Valiokunta jatkaa omalta osaltaan asian tarkastelua osana vaalikaudelle ajoittuvaa hyvinvointihanketta (Hyvinvointimallin tabut, "pyhät väärinkäsitykset").

Kuvio: Kotitalouksien OECD-kulutussyksiköllä muunnetut keskimääräiset käytettävissä olevat tulot desiileittäin ja ylimmissä 5 ja 1 pro-

sentissa vuosina 1966—2004 — Lähde: VATT (Tilastokeskus/ Tulonjakoaineisto ja Kulutusaineisto)

Venäjä-skenaariot. Tulevaisuusvaliokunta teki monia valtion talouteen vaikuttavia kannanottoja tammikuussa 2007 julkaistussa Venäjä 2017: kolme skenaariota -raportissaan. Koska uudella valtioneuvostolla on ollut vasta vähän aikaa toteuttaa Venäjä-politiikkaansa, on ymmärrettävää, että se ei ole voinut vielä kaikilta osin ottaa huomioon valiokunnan tekemiä ehdotuksia. Venäjä-politiikkaa voisi tehostaa, jos valtioneuvosto käynnistäisi edellisen tulevaisuusvaliokunnan ehdottaman poikkihallinnollisen Venäjä-politiikkaohjelman.

Tulevaisuusvaliokunta arvioi etenemistä seuraavissa edellisen tulevaisuusvaliokunnan Venäjä-kannanotossa ehdottamissa toimenpiteissä (Venäjä 2017: kolme skenaariota, sivut 43—46):

- *Suomessa on voimakkaasti lisättävä pitkän aikavälin kehitys huomioiden Venäjä-osaamista kaikilla tasoilla. Koulujen kansainvälisyysopetuksessa on tarpeen nostaa Venäjä nykyistä paremmin esille. Kouluissa on venäjän kielestä tehtävä todellinen vaihtoehto. Suomen ja Venäjän välistä opiskelija- ja harjoittelijavaihtoa on kehitettävä jatkaen ja laajentaen Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen CIMO:n erinomaista työtä.*

- *Suomen ja Venäjän hallitusten tuella ja ohjauksessa olisi käynnistettävä Venäjän suurimpien yritysten, Venäjän Tiedeakatemian ja VTT:n yhteinen Venäjän talouden monipuolistamiseen tähtäävä projekti. Osana projektia tai siitä riippumatta tulisi käynnistää huomattavalla molempien valtioiden taloudellisella tuella pääasiassa suomalaisten ja venäläisten opiskelijoiden ja nuorten tutkijoiden yhteinen korkeasteen International School for Innovation.*

- *Suomen tulisi osallistua Venäjän hallituksen käynnistämiin terveyden, koulutuksen, maatalouden ja asumisen ohjelmiin.*

Asiantuntijalausuntojen mukaan tulo- ja menoarviossa ei ole kohdennettu voimavaroja Venäjä-osaamiseen. Venäjän opetuksen edellytyksiä kouluissa ei ole lisätty sallimalla edellisen tulevaisuusvaliokunnan ehdottamalla tavalla pienempiä ryhmäkokoja suurissa asutuskeskuksissa venäjän opintoryhmille. Tulosneuvotte-

luissa CIMO ei ole saanut kohdennettua lisäystä Venäjä-yhteistyön rahoitukseen.

Tulevaisuusvaliokunnan toinen skenaario "energiaosaamisella globaaliksi vaikuttajaksi" näyttäisi olevan parhaillaan Venäjän omista pyrkimyksissä vahvasti painopisteenä. Tulevaisuusvaliokunnan Venäjän talouden monipuolistamiseen tähtäävä toimenpide-ehdotus koskee Suomen osallistumista positiivisella tavalla tämän skenaarion muotoutumiseen Suomen ja Euroopan kannalta myönteiseksi.

Saadun selvityksen mukaan kauppa- ja teollisuusministeriö on perustamassa innovaatiokeskusta Pietariin. Rahoitus on pilottikaudelle järjestetty, ja toimijana on Finpro yhteistyössä Tekesin kanssa. Pietarin kaupunki on ollut edistämässä hanketta, ja tarkoituksena on palvella Pietarista käsin muitakin Venäjän alueita. Innovaatiokeskuksen tavoitteena on synnyttää lisää taloudellista toimeliaisuutta innovaatioita ja uusia liiketoimintoja linkittämällä ja saattamalla eri osajia yhteen. Kiinaan Shanghaihin perustetusta FinChi-keskuksesta otetaan toimintaan osittain mallia. Erityistä huomiota kiinnitetään esimerkiksi ohjelmistoalaan, nanoteknologiaan, energiansäästöteknoologiaan ja bioteknologiaan. Kauppa- ja teollisuusministeriön innovaatiokeskus tulee palvelemaan myös innovatiivisten venäläisyriyten sijoittumista Suomeen yhteistyössä Invest in Finlandin (IIF) kanssa.

Rahoitus Pietarin innovaatiokeskuksen kuluihin sisältyy tulo- ja menoarvioesityksen momentille 32.20.28. Ministeriön teknologiaosasto on lisäksi käyttänyt kauppa- ja teollisuusministeriön käytettäväksi osoitettua lähialueyhteistyömäärärahaa ja kauppa- ja teollisuusministeriön toimintamenoihin sisältyvää tutkimusmäärärahaa Venäjään liittyviin selvityksiin ja toimintaan.

Tulevaisuusvaliokunta piti tärkeänä, että Suomen ja Venäjän yhteistyötä terveyden, koulutuksen, maatalouden ja asumisen sektoreilla toteutettaisiin tiiviissä yhteistyössä Venäjän hallituksen näihin sektoreihin kohdistettujen ohjelmien kanssa. Kuultujen asiantuntijoiden mukaan tällaista yhteyttä ei ole kuitenkaan määrätietoisesti toteutettu.

Innovaatioyliopisto. Tulevaisuusvaliokunta tukee innovaatioyliopistohankeideaa. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että tulevaisuuden hyvinvoinnin kannalta sellaiset tärkeät alat kuin lääketiede, biotieteet tai ihmistieteet sekä yhteiskuntatieteet tai hyvinvointipalveluja koskevat tieteenalat eivät ole näissä suunnitelmissa mukana. Innovaatiokeskustelu painottuu edelleen liian paljon teknologiaan, vaikka on todennäköistä, että ehkä kaikkein eniten tarvitsemme tulevaisuuden ongelmien ratkaisemiseksi suuria ja pieniä innovaatioita kaikilla tasoilla nimenomaan perinteisillä hyvinvointipolitiikan aloilla.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös energia-tutkimukseen. Tutkimus- ja tuotekehitysmäärärahojen tavoitetilä on 4 % bkt:sta, nyt on saavutettu 3,5 %:n taso, joka on kansainvälisesti ottaen hyvä. Onko laskelmissa riittävästi huomioitu erityisen tärkeäksi noussut energiantutkimus?

Lausunto

Lausuntonaan tulevaisuusvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Marja Tiura /kok
vpj. Jyrki Kasvi /vihr
jäsen. Mikko Alatalo /kesk (osittain)
Marko Asell /sd
Tarja Filatov /sd (osittain)
Liisa Jaakonsaari /sd
Harri Jaskari /kok
Kyösti Karjula /kesk (osittain)
Jouko Laxell /kok

Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Mats Nylund /r (osittain)
Markku Uusipaavalniemi /kesk
Anne-Mari Virolainen /kok (osittain)
Pertti Virtanen /ps
Jyrki Yrttiaho /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Paula Tiihonen.